

Oponentský posudek na disertační práci Ing. Kateřiny Sekulové Model identifikace rizika nemocí z povolání ve vztahu k pracovní činnosti

Jako hlavní cíl disertační práce si autorka stanovila navrhnutí modelu, který by dokázal předikovat možnosti vzniku nemocí z povolání, které postihují pohybový aparát. Ke splnění cíle. Ke splnění cíle je nutné určit faktory, které se podílí na vzniku těchto nemocí a stanovit, jakým způsobem a jakou mírou působí na pohybovou soustavu. Na základě ergonomických poznatků a stanovených faktorů se pokusila identifikovat riziko vzniku nemocí z povolání ve vztahu k pracovní činnosti. V úvodu poukazuje na to, že i když se charakter výroby výrazně změnil, i méně fyzicky namáhavé úkoly, jsou pracovníci stále vystavováni rizikům poškození zdraví. Mimo fyzické zátěže poukazuje i na zvýšenou psychickou zátěž.

V kapitole 1 je poměrně podrobně hodnocen současný stav řešené problematiky, počínaje vymezením ergonomie; následuje historie ergonomie. Následuje ergonomie v České republice. V této části jsou rovněž uvedeny nejdůležitější normy, které se zabývají ergonomickými požadavky. Uvádí, že bezpečnosti a ochraně zdraví se věnuje i Zákoník práce. Dále stručně uvádí ergonomii v zahraničí, ekonomickou hodnotu ergonomie. Následují ergonomické softwary. Dále jsou uvedeny muskuloskeletální poruchy způsobené dlouhodobým nadměrným jednostranným zatěžováním a vibracemi. Od strany 29 následují jednotlivé skupiny nemocí z povolání, kde v tabulce 2 je uvedeno jaký faktor je způsobuje a podmínky vzniku. Autorka vytipovala, které nemoci mají vazbu na ergonomii. Po prostudování veškerých onemocnění vybrala skupinu nemocí z povolání způsobenou fyzikálními faktory. Tyto nemoci, jak je patrné z grafu v letech 2002-2011 tyto nemoci tvořily 51,82%. Celkového počtu. Změny vzhledem k jednotlivým letům jsou uvedeny ve grafu, rovněž tak vzhledem k pohlaví. Dále je stručně uveden vztah ergonomie a nemocí z povolání.

V kapitole 2 je uveden cíl hypotézy. Hlavním cílem práce je vytvoření modelu, který by dokázal identifikovat riziko nemocí z povolání ve vztahu k vykonávané pracovní činnosti. Následují čtyři: H1: Ergonomické analýzy poukazují na nedokonalosti na pracovištích způsobující nemoci z povolání; H2: Je možné identifikovat riziko vzniku nemocí z povolání, které se vážou ke konkrétní pracovní činnosti; H3: Pomocí stanovených faktorů je možné určit, s jakou pravděpodobností se bude daná nemoc z povolání vyskytovat a tím předcházet jejich vzniku; H4: Neexistuje model, který by dokázal identifikovat riziko vzniku nemocí z povolání vztahujících se k pracovní činnosti.

Kapitola 3 je věnována metodám zpracování (analýza, syntéza, dedukce, třídění, statistické metody).

V kapitole 4 je uvedeno 11 bodů zpracování dizertační práce.

V rozsáhlé kapitole 5, ale stručně, výstižně a přehledně jsou uvedeny hlavní výsledky práce. Kapitola zahrnuje“ syndrom karpálního tunelu; epikondylitidu pažní kosti; skákavý prst; morbus de Quervain. Data byla čerpána z francouzské studie z let 2002 až 2005(celkem 472 případů).Následují vlastní statistické výpočty pro tvorbu modelu.

Kapitola 6 obsahuje vazbu pracovních poloh a nemocí z povolání u výše uvedených diagnóz. Textová část je vhodně doplněna ilustrativními nákresy a grafy jednotlivých let 2008 až 2011 s četnostmi poškození pro muže a ženy. Jasně je patrný nárůst či pokles v jednotlivých letech.

V tabulce kapitoly 7 jsou uvedena data charakterizující účastníky studie.dále statistické pojmy a výpočty. V části 7.2 jsou uvedeny potencionální rizikové faktory včetně přehledného grafu /vlastní zpracování autorky).

Kapitola 8 obsahuje vlastní statistické výpočty pro tvorbu modelu. V části 8.2 jsou uvedeny relevantní rizikové faktory pro tvorbu modelu opět doplněné grafem dle vlastního zpracování.

Kapitola 9 obsahuje stručnou verifikaci modelu

Kapitola 9 ukazuje na případové studii, jak model funguje. Studie byla prováděna ve strojírenském podniku, který se zabývá výrobou sloupků řízení automobilů. Vybrané pracoviště bylo namodelováno v ergonomickém softwaru Tecnomatix Jack.

V kapitole 10 je provedeno vyhodnocení výsledků a verifikace hypotéz disertační práce.

Hlavní cíl práce byl splněn, a to tak, že byl vytvořen model, který dokáže po nastavení rizikových faktorů určit, jaké hrozí pracovníkovi riziko vzniku nemocí z povolání a o kolik se toto riziko sníží odstraněním rizikových faktorů. Rovněž tak bylo provedeno ověření hypotéz s tím, uvedené hypotézy byly potvrzeny.

V kapitole 11 autorka se autorka pokusila vyčíslit ekonomický přínos řešené problematiky. Uvádí, že to není snadné, co však lze určit, to je vyčíslení náhrad, které musí zaměstnavatel hradit zaměstnanci, kterému byla přiznána nemoc z povolání. Toto je dále rozvedeno.

Kapitola 12 shrnuje přínosy disertační práce. Ty si dovolím uvést v souhrnném hodnocení předkládané práce.

Následuje velmi stručný závěr.

Kapitola 13 – seznam použité literatury čítá celkem 50 položek. Z toho je 17 českých, 16 zahraničních a 16 internetových zdrojů.Podle mého názoru internetové zdroje měly být uvedeny v samostatné části, jak je zvykem.

a) aktuálnost tématu disertační práce:

Řešená problematika v práci je aktuální, protože ergonomická problematika, které je mimo jiné u nás věnována nedostatečná pozornost a problematika nemocí z povolání byly řešeny odděleně a je nasnadě, aby došlo ke sloučení těchto oblastí.

b) splnění cílů stanovených v disertační práci:

Stanovený cíl byl splněn a rovněž byly ověřeny předkládané hypotézy.

c) postup řešení problému a k výsledkům disertační práce s uvedením konkrétního přínosu studenta:

V navrženém modelu se autorce podařil první krok ke sloučení výše uvedených oblastí, tedy k návrhu produktivních pracovišť při respektování a využití znalostí z pracovního lékařství..

d) význam pro praxi a pro rozvoj vědního oboru:

Přínos pro praxi spočívá v určení jednoznačně rizikových faktorů, které se podílí na vzniku MSD. Přínos pro teorii spočívá v propojení poznatků o ergonomii a nemocech z povolání do jednoho celku.

e) formální úprava disertační práce a její jazyková úroveň.

Práce je psána přehledně, stručně v logických souvislostech. Je doplněna kvalitními přehlednými tabulkami, rovněž tak grafy a nákresy. Zpracování řady z nich a to je nutné zejména vyzdvihnout, autorka provedla sama.. Jazykově je práce na velmi dobré úrovni. Je doplněna přehlednou přílohou.

f) publikační činnost autora:

Autorka uvádí 14 článků publikovaných ve sbornících z kongresů, kde je u jedenácti prvním autorem. Dále autorem dvou článků v publikaci a spoluautorem ve dvou internetových zdrojích

Jak už bylo v práci popsáno, data pro tvorbu modelu byla čerpána z francouzské studie, neboť u nás nebylo možné doposud nashromáždit obdobný materiál. Bylo by přinejmenším vhodné provést v České republice obdobnou studii.

Předkládaná disertační práce je velmi kvalitní a splňuje všechny požadavky kladené na tento druh práce. Doporučuji jí o obhajobě a po obhájení doporučuji Kateřině Sekulové udělit titul PhD.

V Praze, 12. srpna 2013

doc. RNDr. Pavel Bláha, CSc.

